

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
musiqa fani o'qutivchisi

_____ *ning*
20__-20__-o'quv yiliga 7-sinflar uchun
III chorak

DARS

ISHLANMALAR

DIQQAT

Unutmang!!! Ushbu hujjat sizga hech kimga tarqatmaslik sharti bilan **OMONAT** qilib berildi. Agar ushbu hujjat sizga boshqalar orqali kelib qolgan bo'lsa ham **OMONAT** hisoblanadi. Ushbu **OMONAT**ni faqat o'zingiz uchun foydalaning. Hech kimga bermang, hattoki eng yaqin insoningizga ham. Tijoriy maqsadda foydalanmang. Internet va Veb-sayitlarga joylamang. Telegram orqali kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA HIYONAT QILMANG.

Telegram orqali admin **Nabiyev Zokirjon** bilan bog'lanish **90-530-68-66** yoki **Nza456**

“TASDIQLAYMAN”

O‘IBDO‘ _____

20__-20__-o‘quv yili uchun tuzilgan musiqa fanidan III chorak
taqvimiy mavzu rejasi

№	Mavzu nomi	Soat	Sana	Izoh
III chorak				
1.	Jahon musiqa madaniyati haqida	1		
2.	Sharq allomalari musiqa haqida	1		
3.	Jahon musiqasi rivojining asosiy bosqichlari	1		
4.	Vena klassik maktabi namoyondalari	1		
5.	XIX-XX asr musiqa madaniyati. Musiqada impressionizm	1		
6.	XX asr O‘zbekiston musiqa madaniyatiga doir	1		
7.	XX asr O‘zbekiston musiqa madaniyatiga doir	1		
8.	O‘zbek musiqasida kompozitorlik ijodi	1		
9.	BSB – 3 (25 ball) (<i>Ijodiy va yozma ishi</i>)	1		
10.	Mirsodiq Tojiev ijodida o‘zbek simfoniyasining yuksalishi	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Jahon musiqa madaniyati haqida

Darsning maqsadi:

Ta'limiy: o'quvchilarning ma'naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g'urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o'stirish.

Rivojlantiruvchi: o'zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o'rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o'quv fani bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va malakalarni amaliyotda qo'llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

axborot manbalaridan (ommaviy axborot vositalari: jurnal, gazeta, televizor, radio audio-video yozuv, kompyuter) foydalana olish. Internet-saytlardan musiqaga oid ma'lumotlarni topa olish va ularni tahlil qila bilish.

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

bilimini mustaqil ravishda oshirib borish; o'zining qiziqishlariga ko'ra qobiliyatlarini namoyon qila olish.

Uslub: "Aql charhi" o'yini, "Topqirlik" mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, "Klaster",

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko'rgazmalar va tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg'u asbobi, rag'batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og'zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o'z-o'zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilishiga erishish. O'quvchilar faolligini oshirish. O'quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o'yg'otish. Dars jarayonida ko'proq o'quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o'rgatish. O'quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo'lib ishlashni o'rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O'z-o'zini nazorat qilishni o'rganadi. Qisqa vaqt ichida ko'p ma'lumotlarga ega bo'ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so'rash: a) Savol – javob o'tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Musiqqa madaniyati kishilik jamiyati ma'naviy hayotida muhim o'rin tutadi. Chunki, musiqqa inson qalbida go'zal tuyg'ularni uyg'otadi, uni yaxshi amallarni bajarishga chorlaydi. Shu bilan birga, musiqqa, ayniqsa, "yoqimli ovoz, yuksak ta'sir kuchiga ega bo'lib, uni eshitish bilan inson ichki alamlardan xoli bo'ladi. Kishi har qanday qiyinchilikni, hatto ochlik, tashnalikni esidan chiqaradi. Musiqqa og'ir mehnatdan keyin dam olishning eng yaxshi vositasidir. Musiqaning ta'sir kuchini hatto shundan ham bilsa bo'ladiki, yig'lab turgan bola ona allasini eshitib, tinchlanadi va uxlab qoladi"¹.

Musiqqa madaniyatining ildizlari qadim davrlarda shakllangan xalq musiqqa ijodiga borib taqaladi.

Har bir xalqning uzoq asrlardan kelayotgan, ajdodlardan avlodlarga bebaho ma'naviy meros bo'lib qolayotgan kuy va qo'shiqlari, lapar va yallalari, ashula va allalari bor. Goho bu ma'naviy merosni bir ibora bilan "milliy musiqqa" ham deyishadi. Chunki, bu musiqqa milliy o'zlikni anglashda, millionlab kishilar o'zlarini bir tan-u bir jondek his qilishlarida katta ahamiyat kasb etadi.

Ayni paytda, kasbiy bastakor va kompozitorlar ham o'zlari ijod qilayotgan doston, maqom, suvora, katta ashula yoki simfoniya va opera kabi asarlarida xalq musiqqasiga tayanadilar. Chunki, mazkur janrlarda yaratilgan xalqchil musiqqa asarlarining tinglovchiga badiiy-hissiy ta'sir kuchi ham yuqori bo'ladi.

IV. O'tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

"Aql charhi" o'yini, "Topqirlik" mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o'quvchilarni yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo'shiqni yod olish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Sharq alomalari musiqa haqida

Darsning maqsadi:

Ta'limiy: o'quvchilarning ma'naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g'urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafasat va badiiy didini o'stirish.

Rivojlantiruvchi: o'zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o'rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o'quv fani bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va malakalarni amaliyotda qo'llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

Vatan, oila, mahallasining tarixini, o'zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

sog'lom turmush tarziga amal qilish, umumbashariy ahamiyatga ega bo'lgan urf-odatlar, marosimlarni bilish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

mustaqillik yillarida mamlakatimizdagi barcha sohalarda o'sish sur'atlarini bilish, Shashmaqom tarkibidagi maqomlar sonini bilish.

Uslub: "Aql charhi" o'yini, "Topqirlik" mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, "Klaster",

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko'rgazmalar va tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg'u asbobi, rag'batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og'zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o'z-o'zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilishiga erishish. O'quvchilar faolligini oshirish. O'quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o'yg'otish. Dars jarayonida ko'proq o'quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o'rgatish. O'quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo'lib ishlashni o'rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O'z-o'zini nazorat qilishni o'rganadi. Qisqa vaqt ichida ko'p ma'lumotlarga ega bo'ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so'rash: a) Savol – javob o'tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Abu Nasr Forobiy

Sharq allomalari, shayxulmashoyixlar musiqa san'atiga yuqori baho berib, uning inson ruhiga ma'naviy quvvat bo'lib xizmat qilishini alohida ta'kidlaganlar. Xususan, Hazrat Abu Bakr Buxoriy-Kalobodiy (vaf. 994-y.) musiqa tovushlari – nag'malarni ta'riflab, ularni “jon quvvati va ruh ozig'i turur. Agar jon nag'madan quvvat topsa, o'z maqomi sari ishrof aylaydi, ul maqom ila mashg'ul bo'lardi”, deb yozadi.

Demak, musiqa insonga ma'naviy oziqa bo'lishi bilan birga uni tarbiyalashda ham ahamiyatli ekan. Chunki, ruhi tetik va barkamol kishi o'zida yaxshi insoniy fazilatlarni mujassam eta oladi.

Abu Ali ibn Sino

Vatandoshimiz Abu Nasr Forobiyning (873–950) bu xususdagi fikri ham e'tiborlidir: “Musiqa ilmi shu ma'noda foydaliki, u o'z muvozanatini yo'qotgan odamlar xulqini tartibga keltiradi, mukammallikka yetmagan xulqni mukammal qiladi va muvozanatda bo'lgan odamlar xulqining muvozanatini saqlab turadi. Bu ilm tananing salomatligi uchun

ham foydalidir. Chunki tana kasal bo'lsa, ruh so'ladi, tana to'siqqa uchrasa, ruh ham to'siqqa uchraydi. Shuning uchun ovozlarning ta'siri bilan ruhni sog'aytirish yordamida tana sog'aytiriladi...”

IV. O'tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

“Aql charhi” o'yini, “Topqirlik” mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o'quvchilarni yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo'shiqni yod olish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Jahon musiqasi rivojining asosiy bosqichlari

Darsning maqsadi:

Ta'limiy: o'quvchilarning ma'naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g'urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafasat va badiiy didini o'stirish.

Rivojlantiruvchi: o'zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o'rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o'quv fani bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va malakalarni amaliyotda qo'llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

bilimini mustaqil ravishda oshirib borish; o'zining qiziqishlariga ko'ra qobiliyatlarini namoyon qila olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

mustaqillik yillarida mamlakatimizdagi barcha sohalarda o'sish sur'atlarini bilish, Shashmaqom tarkibidagi maqomlar sonini bilish.

Uslub: "Aql charhi" o'yini, "Topqirlik" mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, "Klaster",

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko'rgazmalar va tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg'u asbobi, rag'batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og'zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o'z-o'zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilishiga erishish. O'quvchilar faolligini oshirish. O'quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o'yg'otish. Dars jarayonida ko'proq o'quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o'rgatish. O'quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo'lib ishlashni o'rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O'z-o'zini nazorat qilishni o'rganadi. Qisqa vaqt ichida ko'p ma'lumotlarga ega bo'ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so'rash: a) Savol – javob o'tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Jahon musiqa madaniyati shakllanib, to hozirga qadar yetib kelish jarayonida bir necha tarixiy bosqichlarni boshdan kechirdi. Bu bosqichlar quyidagi nomlar bilan yuritiladi:

1. Qadimgi davr musiqa madaniyati.
2. O'rta asrlar musiqa madaniyati.
3. Uyg'onish davri musiqa madaniyati.
4. Ma'rifatparvarlik davri musiqa madaniyati (XVIII asr).
5. XIX asr musiqa madaniyati.
6. XX-XXI asr musiqa madaniyati.

Har bir davr musiqa madaniyatining o'ziga xos jihatlari bor. Masalan, eramizdan avvalgi asrlardan to V asrga qadar davom etgan musiqa madaniyati asosan monodik (ya'ni bir ovozli) ko'rinishda bo'lgan. Bu davrda musiqa asosan Misr, Xitoy, Hindiston kabi qadimgi Sharq mamlakatlarida, keyinroq esa, qadimgi Yunonistonda ham o'tkazilgan turli marosimlarda ishlatilgan. Bunda ud va arfasimon torli-chertma, sibizg'a singari puflama hamda xilma-xil zarbli-urma cholg'ular keng qo'llanilgan.

V asrdan to XIV asrgacha davom etgan (ya'ni qadimgi dunyo bilan yangi tarix oralig'idagi davr) O'rta asrlarda musiqa madaniyati turli o'zgarishlarga yuz tutdi. Jumladan, G'arbiy Yevropa mamlakatlarida musiqaning rivoji asosan xristian cherkov madaniyatiga bog'langan edi. Aynan cherkov xorida musiqaning ko'p ovozli (polifonik) uslubi qaror topdi. Shuningdek, katolik cherkovlarida organ cholg'usi ham keng qo'llanila boshlandi.

YURTGA SADOQAT

Safar Barnoyev she'ri

Habibullo Rahimov musiqasi

Dadil

Yurt-ga sa-do- qat qo- ni- miz- da bor, Meh-ru o- qi-

IV. O'tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

“Aql charhi” o'yini, “Topqirlik” mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o'quvchilarni yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo'shiqni yod olish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Vena klassik maktabi namoyondalari

Darsning maqsadi:

Ta'limiy: o'quvchilarning ma'naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g'urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o'stirish.

Rivojlantiruvchi: o'zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o'rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o'quv fani bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va malakalarni amaliyotda qo'llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O'zini o'zi rivojlantirish kompetensiyasi:

bilimini mustaqil ravishda oshirib borish; o'zining qiziqishlariga ko'ra qobiliyatlarini namoyon qila olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo'lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

mustaqillik yillarida mamlakatimizdagi barcha sohalarda o'sish sur'atlarini bilish, Shashmaqom tarkibidagi maqomlar sonini bilish.

Uslub: "Aql charhi" o'yini, "Topqirlik" mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, "Klaster",

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko'rgazmalar va tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg'u asbobi, rag'batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og'zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o'z-o'zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilishiga erishish. O'quvchilar faolligini oshirish. O'quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o'yg'otish. Dars jarayonida ko'proq o'quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o'rgatish. O'quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo'lib ishlashni o'rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O'z-o'zini nazorat qilishni o'rganadi. Qisqa vaqt ichida ko'p ma'lumotlarga ega bo'ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so'rash: a) Savol – javob o'tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

XVIII asr ikkinchi yarmidan e'tiboran Avstriyaning poytaxti Vena shahrida musiqa madaniyati tez sur'atlar bilan rivojlana boshladi. Ma'rifatparvarlik asrining g'oyalari ustuvor bu shaharda avstriya, olmon, venger, italyan, slavyan va boshqa xalqlarning inoq hayotini ko'rish hamda ularning milliy ohanglarini tinglash mumkin edi. Aynan ana shu ohanglar uyg'unligiga asoslangan holda XVIII asr so'nggi choragiga kelib Venada musiqa ijodkorlari – kompozitorlarning o'ziga xos maktabi yuzaga kelgan edi. Tarixda “Vena klassik maktabi” nomi bilan ham shuhrat topgan bu ijodiy maktab an'analari dastlab Yozef Gaydn (1732–1809) va Volfgang Amadey Motsart (1756–1791) musiqa asarlarida qaror topib, keyinchalik ularning yosh zamondoshi Lyudvig van Betxoven (1770–1827) tomonidan ijodiy davom ettirilgan edi.

Y. Gaydn

V. Motsart

L. Betxoven

27

IV. O'tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

“Aql charhi” o'yini, “Topqirlik” mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o'quvchilarni yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo'shiqni yod olish.

O'IBDO': _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: XIX-XX asr musiqa madaniyati. Musiqada impressionizm

Darsning maqsadi:

Ta'limiy: o'quvchilarning ma'naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g'urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o'stirish.

Rivojlantiruvchi: o'zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o'rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o'quv fani bo'yicha egallagan bilim, ko'nikma va malakalarni amaliyotda qo'llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O'quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

hamkorlikda ishlash jarayonida jamoa va guruh a'zolari fikrini tinglay bilish, hurmat qilish, to'g'ri qabul qilish, turli ziddiyatli vaziyatlarda o'z ehtirosalarini boshqarish, kelishmovchiliklar odilona, haqqoniy va ijobiy yondashgan holda munosabat bildirish.

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

axborot manbalaridan (ommaviy axborot vositalari: jurnal, gazeta, televizor, radio audio-video yozuv, kompyuter) foydalana olish. Internet-saytlardan musiqaga oid ma'lumotlarni topa olish va ularni tahlil qila bilish.

Uslub: "Aql charhi" o'yini, "Topqirlik" mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, "Klaster",

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko'rgazmalar va tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg'u asbobi, rag'batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og'zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o'z-o'zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o'quvchilar tomonidan o'zlashtirilishiga erishish. O'quvchilar faolligini oshirish. O'quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o'yg'otish. Dars jarayonida ko'proq o'quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o'rgatish. O'quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo'lib ishlashni o'rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O'z-o'zini nazorat qilishni o'rganadi. Qisqa vaqt ichida ko'p ma'lumotlarga ega bo'ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so'rash: a) Savol – javob o'tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

XIX asrga kelib Yevropa mamlakatlarida kompozitorlik ijodiyoti yanada keng yoyildi, jahonga dong‘i ketgan mumtoz milliy maktablar (masalan, rus, polyak, chex, norveg, venger va b.) yuzaga keldi. Shu bilan birga kompozitorlar ijodida boshqa san‘at turlarida bo‘lgani kabi turli ijodiy oqimlar ham shakllandi. Jumladan, XIX asr boshlarida Yevropaning ko‘pgina kompozitorlari ijodida romantizm badiiy yo‘nalishi qaror topdi.

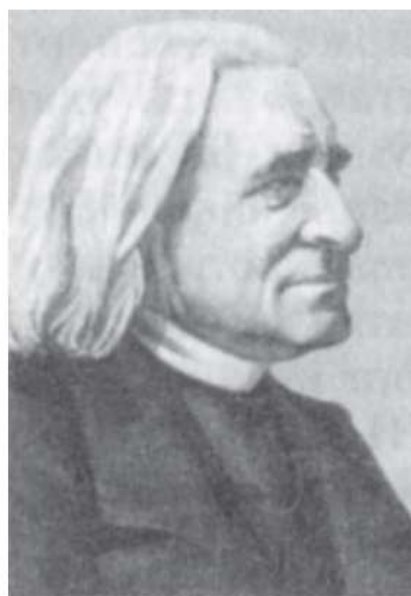
F. Shopen

F. Shubert

N.Paganini

F.List

IV. O‘tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

“Aql charhi” o‘yini, “Topqirlik” mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o‘quvchilarni yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo‘shiqni yod olish.

O‘IBDO‘: _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: XX asr O‘zbekiston musiqa madaniyatiga doir

Darsning maqsadi:

Ta’limiy: o‘quvchilarning ma’naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g‘urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o‘stirish.

Rivojlantiruvchi: o‘zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o‘rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o‘quv fani bo‘yicha egallagan bilim, ko‘nikma va malakalarni amaliyotda qo‘llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya:

hamkorlikda ishlash jarayonida jamoa va guruh a‘zolari fikrini tinglay bilish, hurmat qilish, to‘g‘ri qabul qilish, turli ziddiyatli vaziyatlarda o‘z ehtiroslarini boshqarish, kelishmovchiliklar odilona, haqqoniy va ijobiy yondashgan holda munosabat bildirish.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

Vatan, oila, mahallasining tarixini, o‘zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish.

Milliy va umummadaniy kompetensiya:

sog‘lom turmush tarziga amal qilish, umumbashariy ahamiyatga ega bo‘lgan urf-odatlar, marosimlarni bilish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

mustaqillik yillarida mamlakatimizdagi barcha sohalarda o‘shish sur‘atlarini bilish, Shashmaqom tarkibidagi maqomlar sonini bilish.

Uslub: “Aql charhi” o‘yini, “Topqirlik” mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, “Klaster”,

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg‘u asbobi, rag‘batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og‘zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o‘z-o‘zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilishiga erishish. O‘quvchilar faolligini oshirish. O‘quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o‘yg‘otish. Dars jarayonida ko‘proq o‘quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o‘rgatish. O‘quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo‘lib ishlashni o‘rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O‘z-o‘zini nazorat qilishni o‘rganadi. Qisqa vaqt ichida ko‘p ma'lumotlarga ega bo‘ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

- I. Tashkiliy qism:** a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.
II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.
III. Yangi mavzu bayoni:

M.I.Glinka
“Kamarinskaya”

Rus klassik musiqasining asoschisi M.I.Glinka o‘zidan boy ijodiy meros qoldirdi. Bu ma’naviy meros asosini uning qalamiga mansub “Ivan Susanin” va “Ruslan va Lyudmila” operalari, simfonik asarlari, dramatik spektaklga musiqa, fortepiano asarlari, romans va qo‘shiqlari tashkil etadi.

M. Glinka

Kompozitorning eng katta xizmati shundan iboratki, u o‘z ijodi bilan rus klassik kompozitorlik maktabining tarixiy yo‘nalishini belgilab berdi va ayni paytda, jahon klassik musiqasi rivojiga o‘z hissasini qo‘shdi. Binobarin, M.I.Glinka rus simfonik musiqasi asoschilaridan biri hisoblanadi. Bunga uning simfonik orkestri uchun yozilgan “Kamarinskaya” fantaziyasi yaqqol misol bo‘la oladi. Mazkur asarda kompozitor rus xalq qo‘shiqlaridan “To‘yona”, “Baland tog‘ ortida” va “Kamarinskaya”larning kuylarini mahorat bilan qo‘llab, rang-barang kompozitsiya yaratishga muvaffaq bo‘lgan.

Iqtibos etilgan kuylardan biri “Baland tog‘ ortida” so‘lim va ohangdordir.

SVADEBNAYA (TO‘YONA)

IV. O‘tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

“Aql charhi” o‘yini, “Topqirlik” mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o‘quvchilarni yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo‘shiqni yod olish.

O‘IBDO‘: _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: XX asr O‘zbekiston musiqa madaniyatiga doir

Darsning maqsadi:

Ta’limiy: o‘quvchilarning ma’naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g‘urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o‘stirish.

Rivojlantiruvchi: o‘zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o‘rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o‘quv fani bo‘yicha egallagan bilim, ko‘nikma va malakalarni amaliyotda qo‘llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Axborotlar bilan ishlash kompetensiyasi:

axborot manbalaridan (ommaviy axborot vositalari: jurnal, gazeta, televizor, radio audio-video yozuv, kompyuter) foydalana olish. Internet-saytlardan musiqaga oid ma’lumotlarni topa olish va ularni tahlil qila bilish.

O‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi:

bilimini mustaqil ravishda oshirib borish; o‘zining qiziqishlariga ko‘ra qobiliyatlarini namoyon qila olish.

Uslub: “Aql charhi” o‘yini, “Topqirlik” mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, “Klaster”,

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg‘u asbobi, rag‘batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og‘zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o‘z-o‘zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilishiga erishish. O‘quvchilar faolligini oshirish. O‘quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o‘yg‘otish. Dars jarayonida ko‘proq o‘quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o‘rgatish. O‘quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo‘lib ishlashni o‘rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O‘z-o‘zini nazorat qilishni o‘rganadi. Qisqa vaqt ichida ko‘p ma’lumotlarga ega bo‘ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu havoni:

XX asr davomida O‘zbekiston musiqa madaniyatida katta o‘zgarishlar ro‘y berdi. Bunda xalq musiqasi, an’anaviy kasbiy musiqa rivoji bilan birga yana ko‘povozli musiqaga mansub

opera, simfoniya, balet, oratoriya, xor, sonata, kinomusiqqa, estrada kabi janrlar ham yuzaga kela boshlaganligi ko'zga tashlanadi.

Ayni paytda, Respublikada musiqiy ta'limning yevropacha usuliga asoslangan maxsus o'quv yurtlari, Toshkent Davlat konservatoriyasi ochilganligini, shuningdek, musiqali drama va komediya, opera va balet asarlarini sahnalashtirishga mo'ljallangan teatr truppalari tashkil topganligini ko'ramiz.

Shu bilan birga, ko'p asrlik tarixga ega an'anaviy bastakorlik jabhasida yangi jihatlar namoyon bo'ladi, musiqiy ijodkorlikning "yevropacha" ko'rinishi bo'lgan kompozitorlik sohasi esa jadal sur'atlarda shakllana boshlaydi.

Bastakorlik ijodiyoti. O'zbek musiqasining XX asrdagi rivojida bastakorlik ijodiyoti alohida o'rin tutadi. Bastakorlar, odatda, mohir sozanda yo yetuk xonanda bo'lib, an'anaviy musiqqa turlari bo'lgan ashula, katta ashula, suvora, maqom, kuy kabi janrlarda ijod qilib kelganlar. Bunda bastakorlar o'zlari to'qigan asarlarning dastlabki ijrochilari sifatida ham elga tanilganlar. Xalqimizning sevimli san'atkorlari bo'lgan Hoji Abdulaziz Rasulov, Mulla To'ychi Toshmuhamedov, To'xtasin Jalilov, Yunus Rajabiy, Komiljon Jabborov, G'anijon Toshmatov, Muhammadjon Mirzayev, Faxriddin Sodiqov singari bastakorlar faoliyati bunga misol bo'lishi mumkin. Zero, ularning har biri iste'dodli ijodkor bo'lish bilan birga, yana mahoratli ijrochilar hamdir.

IV. O'tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

"Aql charhi" o'yini, "Topqirlik" mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o'quvchilarni yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo'shiqni yod olish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: O‘zbek musiqasida kompozitorlik ijodi

Darsning maqsadi:

Ta’limiy: o‘quvchilarning ma’naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g‘urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o‘stirish.

Rivojlantiruvchi: o‘zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o‘rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o‘quv fani bo‘yicha egallagan bilim, ko‘nikma va malakalarni amaliyotda qo‘llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi:

Vatan, oila, mahallasining tarixini, o‘zining fuqarolik burch va huquqlarini bilish.

Milliy va umummadaniy kompetensiyasi:

sog‘lom turmush tarziga amal qilish, umumbashariy ahamiyatga ega bo‘lgan urf-odatlar, marosimlarni bilish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

mustaqillik yillarida mamlakatimizdagi barcha sohalarda o‘sish sur‘atlarini bilish, Shashmaqom tarkibidagi maqomlar sonini bilish.

Uslub: “*Aql charhi*” o‘yini, “*Topqirlik*” mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, “Klaster”,

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg‘u asbobi, rag‘batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og‘zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o‘z-o‘zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilishiga erishish. O‘quvchilar faolligini oshirish. O‘quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o‘yg‘otish. Dars jarayonida ko‘proq o‘quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o‘rgatish. O‘quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo‘lib ishlashni o‘rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O‘z-o‘zini nazorat qilishni o‘rganadi. Qisqa vaqt ichida ko‘p ma'lumotlarga ega bo‘ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Ma'lumki, simfoniya, opera, balet, oratoriya, xor kabi janrlarda ijod qiluvchi musiqachilarni “kompozitor” deb yuritishadi. Kompozitorlar o'zlari ijod etgan musiqa namunalarini, odatda, besh chizikli nota tizimi vositasida yozib oladilar va shu asosda ularning musiqa asarlari ijro etiladi, shu tariqa avlodlarga meros qoladi.

Dastlab G'arbiy Yevropada qaror topgan kompozitorlikka xos musiqiy janrlar va ijodkorlik an'analari O'zbekiston madaniyatiga kirib kelishida rus san'atkorlarining xizmati katta bo'lgan. Bu jarayonda kompozitorlar xalq musiqa boyliklariga tayangan holda musiqali drama, opera, simfoniya, kinomusiqa va boshqa asarlar yaratishga intilganlar. Xususan, Viktor Uspenskiy, Nikolay Mironov, Sergey Vasilenko, Aleksey Kozlovskiy, Reyngold Glier, Georgiy Mushel va boshqa rus madaniyati namoyandalari o'zlarining O'zbekistonda ijod etgan asarlarida musiqiy folklor namunalaridan keng foydalanganlar. Shu asosda, masalan, V.Uspenskiy simfonik orkestri uchun “Четыре мелодии народов Средней Азии” suitasini, A.Kozlovskiy “Lola” suitasi va “Tanavor” baletini, R.Glier “Farg'ona bayrami” simfonik uvertyurasini ijod etgan. Bu hol keyinchalik o'zbek kompozitorlari – Tolibjon Sodiqov, Muxtor Ashrafiy, Mutal Burhonov, Doni Zokirov, Sulaymon Yudakov, Manas Leviyev, Sayfi Jalil, Ikrom Akbarov, Mirsodiq Tojiyev kabi o'zbek kompozitorlari tomonidan ijodiy davom ettirildi.

Shuni ham aytish kerakki, dastlabki davrlarda musiqali drama va ayniqsa, opera kabi murakkab janrlarni o'zlashtirishda kompozitorlar ijodiy hamkorlik ham qilganlar. Jumladan. 1939-yili sahnalashtirilgan ilk o'zbek operasi “Bo'ron” M.Ashrafiy va S.Vasilenko hammuallifligida, 1940-yili sahna “yuzini” ko'rgan “Layli va Majnun” operasi esa R.Glier va T.Sodiqovlarning hamkorligi natijasida vuzaga kelgan edi.

IV. O'tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

“Aql charhi” o'yini, “Topqirlik” mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o'quvchilarni yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag'batlantirish.

VI. Uyga vazifani e'lon qilish: yangi mavzuni to'liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo'shiqni yod olish.

O'IBDO': _____

(imzo)

(sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: BSB – 3 (25 ball) (Ijodiy va yozma ishi)

Darsning maqsadi:

Ta`limiy: o`quvchilarning ma`naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g`urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o`stirish.

Rivojlantiruvchi: o`zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o`rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o`quv fani bo`yicha egallagan bilim, ko`nikma va malakalarni amaliyotda qo`llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O`quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

‘zini o`zi rivojlantirish kompetensiyasi:

bilimini mustaqil ravishda oshirib borish; o`zining qiziqishlariga ko`ra qobiliyatlarini namoyon qila olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo`lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

mustaqillik yillarida mamlakatimizdagi barcha sohalarda o`sis sur`atlarini bilish, Shashmaqom tarkibidagi maqomlar sonini bilish.

Uslub: “*Aql charhi*” o`yini, “*Topqirlik*” mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, “Klaster”,

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko`rgazmalar va tarqatma materiallar, o`quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg`u asbobi, rag`batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og`zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o`z-o`zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o`quvchilar tomonidan o`zlashtirilishiga erishish. O`quvchilar faolligini oshirish. O`quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o`yg`otish. Dars jarayonida ko`proq o`quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o`rgatish. O`quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo`lib ishlashni o`rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O`z-o`zini nazorat qilishni o`rganadi. Qisqa vaqt ichida ko`p ma`lumotlarga ega bo`ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo`limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O`tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O`quvchilarni rag`batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so`rash: a) Savol – javob o`tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

I-qism. Nazariy savollar (10 ball)

1. Simfonik orkestr nima? Uning asosiy cholgʻu guruhlarini yozing. (3 ball)
 - Masalan: simfonik orkestrda torli (violin, viola, cello, kontrabass), nafasli (flute, oboe, clarinet, fagot) va zarbli cholgʻular (timpani, baraban) ishlatiladi.
2. Opera janri va uning asosiy xususiyatlari haqida yozing. (3 ball)
3. Balet va uning musiqa bilan bogʻliqligini tushuntiring. (2 ball)
4. Quyidagi bastakorlardan birini tanlab, 2–3 gap yozing: (2 ball)
 - Pyotr Ilyich Tchaikovsky
 - Mukhtar Ashrafi

II-qism. Amaliy topshiriqlar (10 ball)

5. Sol minor (G minor) gammasini yozing va kalit belgilarini koʻrsating. (5 ball)
6. 3/4 oʻlchovida 2 taktli ritmik mashq tuzing. (5 ball)

III-qism. Ijodiy topshiriq (5 ball)

7. “Klassik musiqa va zamonaviy musiqa” mavzusida 6–8 gap yozing. (5 ball)
 - Masalan: Klassik musiqa tarixiy meros boʻlib, zamonaviy musiqa esa yangi uslublar va texnologiyalar yordamida yaratiladi.

Baholash mezoni:

- 21–25 ball – “5” (aʼlo)
- 16–20 ball – “4” (yaxshi)
- 11–15 ball – “3” (qoniqarli)
- 0–10 ball – “2” (qoniqarsiz)

IV. Oʻtilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

“Aql charhi” oʻyini, “Topqirlik” mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: oʻquvchilarni yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, ragʻbatlantirish.

VI. Uyga vazifani eʼlon qilish: yangi mavzuni toʻliq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qoʻshiqni yod olish.

OʻIBDOʻ: _____ (imzo) _____ (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Mirsodiq Tojiev ijodida o‘zbek simfoniyasining yuksalishi

Darsning maqsadi:

Ta’limiy: o‘quvchilarning ma’naviy, badiiy, axloqiy madaniyatini shakllantirish.

Tarbiyaviy: milliy g‘urur, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash, ijodiy mahorat, nafosat va badiiy didini o‘stirish.

Rivojlantiruvchi: o‘zbek hamda jahon kompozitorlari asarlarini tinglab tushunish va undan zavqlanishga o‘rgatish

Vazifalar:- Musiqa madaniyati o‘quv fani bo‘yicha egallagan bilim, ko‘nikma va malakalarni amaliyotda qo‘llash orqali ularda kuzatuvchanlikni, musiqiy xotirani, obrazli tasavvur qilishni, ijodkorlikni, tashabbuskorlikni, badiiy va musiqiy didni rivojlantirish va fikr doirasini kengaytirish;

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

‘zini o‘zi rivojlantirish kompetensiyasi:

bilimini mustaqil ravishda oshirib borish; o‘zining qiziqishlariga ko‘ra qobiliyatlarini namoyon qila olish.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasi:

mustaqillik yillarida mamlakatimizdagi barcha sohalarda o‘sish sur‘atlarini bilish, Shashmaqom tarkibidagi maqomlar sonini bilish.

Uslub: “*Aql charhi*” o‘yini, “*Topqirlik*” mashqlari, hikoya, suhbat, savol-javob, “Klaster”,

Shakl: Suhbat-munozara, guruhlarda va jamoada ishlash.

Vosita: mavzuga oid rasm, ko‘rgazmalar va tarqatma materiallar, o‘quv qurollari, elektron materiallar, notalar yoki audio yozuvlari, fortepiano cholg‘u asbobi, rag‘batlantiruvchi kartochkalar.

Usul: Tayyor yozma materiallar.

Nazorat: Og‘zaki nazorat, savol-javoblar, kuzatish, o‘z-o‘zini nazorat qilish.

Kutiladigan natijalar: mavzuni berilgan vaqt ichida barcha o‘quvchilar tomonidan o‘zlashtirilishiga erishish. O‘quvchilar faolligini oshirish. O‘quvchilarda darsga nisbatan qiziqish o‘yg‘otish. Dars jarayonida ko‘proq o‘quvchini baholashga erishish. Savol-javoblarga qatnashib, mustaqil fikrlashga o‘rgatish. O‘quvchi musiqa haqida bilimlar egallaydi, yakka holda va guruh bo‘lib ishlashni o‘rganadi, nutqi rivojlanadi va eslab qolish qobiliyati kuchayadi. O‘z-o‘zini nazorat qilishni o‘rganadi. Qisqa vaqt ichida ko‘p ma’lumotlarga ega bo‘ladi va baholay oladi.

Darsning borishi:

№	Bo‘limlar	Vaqt
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O‘tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O‘quvchilarni rag‘batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: a) Salomlashish. b) Davomatni aniqlash.

II. Uyga vazifani so‘rash: a) Savol – javob o‘tqazish. b) Topshiriqlarni tekshirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

O‘zbekistonda simfonik musiqaning shakllanish va rivojlanish jarayoni “oddiydan murakkab”ga tamoyili asosida bosqichma-bosqich amalga oshdi. Dastlab, 1920-yillari o‘zbek xalq kuylarini simfonik orkestrga moslashtirish amaliyoti qo‘llangan bo‘lsa, keyingi o‘n yilliklar (1930–1940) mobaynida suite, poema, uvertyura kabi janrlar kompozitorlarimiz tomonidan amaliy o‘zlashtirildi. Erishilgan ijodiy natijalar ayni chog‘da rasmana simfoniya

yaratish uchun ham muhim poydevor bo‘ldi.

O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatgan san’at arbobi, kompozitor Mirsodiq Tojiyev (1944–1996) milliy simfoniya yaratish ishiga o‘z hissasini qo‘shgan V.Uspenskiy, A.Kozlovskiy, G.Mushel, M.Ashrafiy va boshqa salafлари “yo‘li”ni munosib davom ettirishga va bu borada to‘plangan badiiy natijalarni yanada yuksaltirishga muvaffaq bo‘ldi. Qolaversa, M.Tojiyev o‘z ijodida Y.Gaydnandan tortib to D.Shostakovichgacha bo‘lgan davr “mumtoz simfoniya” yutuqlarini milliy musiqa kesimida qayta talqin etishga hamda ularni mumtoz maqom qonuniyatlari bilan uyg‘unlashtirishga erishdi. Bularning natijasi o‘laroq mumtoz o‘zbek simfoniyasi yuzaga keldi va uning dovrug‘i jahonga mashhur bo‘ldi. Xususan, M.Tojiyev jami 19 ta simfoniya ijod etgan bo‘lib, shulardan 3, 4, 5 va 8-simfoniylari Qozog‘iston, Rossiya, Bolgariya, Yugoslaviya, Avstriya va boshqa xorijiy mamlakatlarda ijro etilgan.

IV. O‘tilgan mavzuni takrorlash mustahkamlash:

“Aql charhi” o‘yini, “Topqirlik” mashqlari yordamida takrorlanib, mustahkamlanadi.

V. Darsni yakunlash: o‘quvchilarni yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlash, qo‘shiqni yod olish.

O‘IBDO‘: _____

(imzo)

(sana)